प्रवृत्त्यालोकन्यासात्सूक्ष्मव्यवहितविप्रकृष्टज्ञानम् ॥ २५ ॥

भाष्यम्—ज्योतिष्मती प्रवृत्तिरुक्ता मनसः, तस्या य आलोकस्तं योगी सूक्ष्मे वा व्यवहिते वा विप्रकृष्टे वा अर्थे विन्यस्य तमर्थमधिगच्छति ॥ २५ ॥

By Applying The Effulgent Light Of The Higher Sense-Perception (Jyotiṣmatī) Knowledge Of Subtle Objects Or Things Obstructed From View Or Placed At A Great Distance, Can Be Acquired. 25.

The light of the higher sense-perception of the mind has been spoken of before. With its help, *i.e.* Sāttvika revelation, the Yogin can see things which are very subtle, or are obstructed to the view or situated far away (1).

(1) The effulgent light of higher sense-perception has been explained in Sūtra I-36. On contemplation thereon a sense of revelation would be felt like spreading all over from the heart. If that light is directed towards the object to be known, it will become known howsoever subtle it might be, or howsoever separated it may be. This is the highest attainment before which clairvoyance pales into insignificance. This knowledge is derived from contact of the objects with the all-pervading power of the Intellect which is not restricted like the knowledge coming by way of sense channels.

भुवनज्ञानं सूर्ये संयमात् ॥ २६ ॥

भाष्यम्—तत्प्रस्तारः सप्तलोकाः। तत्रावीचेः प्रभृति मेरुपृष्ठं यावदित्येष भूर्लोकः, मेरुपृष्ठादारभ्य आध्रुवाद् ग्रहनक्षत्रताराविचित्रोऽन्तरिक्षलोकः। तत्परः स्वर्लोकः पञ्चविधः, माहेन्द्रस्तृतीयो लोकः, चतुर्थः प्राजापत्यो महर्लोकः। त्रिविधो ब्राह्मः, तद्यथा जनलोकस्तपोलोकः सत्यलोक इति। "ब्राह्मस्त्रिभूमिको लोकः प्राजापत्यस्ततो महान्। माहेन्द्रश्च स्वरित्युक्तो दिवि तारा भुवि प्रजा॥" इति संग्रहश्लोकः। तत्रावीचेरुपर्युपरि निविष्टाः षण्महानरकभूमयो घनसलिलानलानिलाकाशतमःप्रतिष्ठाः महाकालाम्बरीषरौरवमहारौरवकालसूत्रान्धतामिस्राः। यत्र स्वकर्मोपार्जितदुःखवेदनाः प्राणिनः कष्टमायुः दीर्घमाक्षिप्य जायन्ते। ततो महातलरसातलातलसुतलवितललतलातलपातालाख्यानि सप्तपातालानि। भूमि-